

Declarație: Implementarea sistemului electoral mixt începe tardiv, cu încălcarea legii și subminarea independenței Comisiei pentru constituirea circumscripțiilor uninominale

Chișinău, 21 august 2017

La 20 iulie 2017 Parlamentul Republicii Moldova a aprobat Legea nr.154 pentru modificarea și completarea unor acte legislative¹, prin care în esență a fost modificat sistemul electoral prin trecerea de la sistemul proporțional de vot la unul mixt.

Articolul III al Legii nr.154 obligă Guvernul în termen de 30 zile, care au expirat la 20 august 2017, să formeze Comisia națională pentru constituirea circumscripțiilor uninominale permanente. Contrar obligației menționate, **Guvernul nu a format Comisia națională în termenul prevăzut de lege**. Totuși, la 18 august 2017, cu 2 zile înainte de expirarea termenului limită Ministerul Justiției a lansat spre consultări publice un Proiect de Regulament² cu privire la activitatea Comisiei Naționale pentru constituirea circumscripțiilor uninominale permanente. **Regulamentul nu prevede componența nominală a Comisiei și durata mandatului acesteia**. În schimb, proiectul Regulamentului prevede modul de constituire și organizare a Comisiei, drepturile și obligațiile membrilor Comisiei, atribuțiile președintelui și secretarului Comisiei³. Concomitent, proiectul stabilește modul de organizare și desfășurare a ședințelor Comisiei, modul de adoptare a deciziilor Comisiei.

Potrivit alin. 3 art.74 Cod Electoral în redacția survenită urmare a adoptării Legii nr.154 din 20 iulie 2017, se menționează că **Comisia independentă pentru constituirea circumscripțiilor uninominale va activa în baza propriului regulament aprobat de Guvern**. Corespunzător, **inițiativa Guvernului de a reglementa activitatea unei comisii care conform legii se prezumă a fi independentă și care urmează să-și elaboreze propriul Regulament de activitate care doar tehnic urmează să fie aprobat de Guvern nu înseamnă altceva decât ingerință directă în activitatea acestui organ și intenție de suprimare a independenței acesteia**. Or, conform art.III din Legea nr.154 din 20 iulie 2017, Guvernul urma până la 20 august 2017, doar să aprobe componența nominală a Comisiei independente și să stabilească mandatul de activitate a acesteia în timp, cu fixarea termenului în care Comisia creată va propune Guvernului propriul Regulament de activitate. În același timp, art. 3 al proiectului Regulamentului, care stabilește aprobarea de către Guvern a componenței Comisiei, cu cel puțin 14 luni până la data expirării mandatului Parlamentului, la momentul de față intră în contradicție directă cu art.III al Legii nr. 154 din 20 iulie 2017.

Reiterăm poziția⁴ Asociației Promo-LEX prin care am indicat că, atribuirea dreptului de constituire a circumscripțiilor electorale uninominale permanente unui organ politic, și anume Guvernului, care este subordonat majorității parlamentare, precum și neinclusiunea hotarelor circumscripțiilor uninominale în corpul Codului Electoral este o deficiență majoră a sistemului electoral mixt aprobat prin Legea nr.154 din 20 iulie 2017. Cu toate acestea, semnalăm și alte deficiențe ale proiectului de Regulament care urmează a fi luate în calcul de către Comisia creată la etapa elaborării propriului Regulament:

¹ <http://monitorul.md/index/viewpdf/id/1982/?lang=1>

²

http://justice.gov.md/public/files/transparenta_in_procesul_decizional/coordonare/2017/august/2017.08.18_Regulament_CNCCU_v3_1.pdf

³

http://justice.gov.md/public/files/transparenta_in_procesul_decizional/coordonare/2017/august/NF2017.08.18_Regulament_CNCCU_v3.pdf

⁴ <https://promolex.md/9925-d-e-c-l-a-r-a-t-i-e-cu-referire-la-modificarea-sistemului-de-alegere-a-deputatilor-in-parlament/>

1. Contrar prevederilor legale prevăzute de Codul Electoral, Guvernul a introdus o poziție nouă pentru membrii comisiei și anume: un reprezentant al partidului politic care a desemnat un candidat care la ultimele alegeri prezidențiale a participat la al doilea tur de scrutin (p. 3, lit. f);
2. Nu este descrisă explicit și definitiv procedura de revocare a membrilor. Inițierea se face de către 1/3 din membri iar revocarea propriu-zisă nu este reglementată (p.12).
3. La p.18 este prevăzută poziția de Președinte și secretar al ședinței (în cazul lipsei președintelui Comisiei) însă nu este descrisă o procedură de alegere a acestora. Pe de altă parte, norma de la p.18 vine în contradicție directă cu prevederile p. 27 care stabilește că în cazul imposibilității Președintelui comisiei de a participa la ședință, atribuțiile acestuia sunt îndeplinite de către Secretarul comisiei.
4. Admiterea adoptării deciziilor Comisiei cu votul majorității membrilor prezenți ar permite adoptarea unor decizii de către practic o pătrime din membrii acestui organ (p. 29). Din acest considerent se propune ca adoptarea deciziilor să fie efectuată cu majoritatea membrilor aleși.
5. Dat fiind faptul că sarcina de bază a Comisiei este constituirea circumscripțiilor uninominale permanente, considerăm oportun a delimita sau chiar exclude situațiile și deciziile care pot fi votate în mod secret (p.30).
6. Ridică semne de îngrijorare limitarea numărului de reprezentanți ai organizațiilor societății civile la numai un reprezentant comparativ cu reprezentanții mediului academic care se pare că vor fi reprezentați de 3 persoane.

Totuși salutăm și recomandăm Comisiei la elaborarea propriului Regulament să țină cont de sugestia Ministerului Justiției de a include în componența acesteia membri cu drept de vot consultativ din rândul altor entități relevante: autorități publice centrale, partide politice extraparlamentare, organizații ale societății civile etc. La fel considerăm că elaborarea unui Plan Calendaristic este un instrument util care poate fi preluat dar e mai bine ca el să fie unul obligatoriu pentru o bună și ordonată desfășurare a activității.

Semnături:

Asociația Promo-LEX
Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM)